

החברותא

בס"ד ערש"ק פר' בחר י"א, א"ר תשע"ט

החברותא בשאנן פנימי לחברים גליון מס 608

פנינים יקרים

ושבתה הארץ שבת לה' (כה, ב) איתא במא"ח רפ"א בשעת שעבוד מצרים היה משה רבנו מבקש מפרעה שיהיו ישראל נוחים יום אחד בשבוע ובחר את יום השבת. וכשנצטוינו על השבת שמח משה במתנת חלקם. אח"כ נאמר בשמות (לא, יג) ואתה דבר אל בני ישראל את שבתותי תשמורו שיהיו ישראל נוחים בשבת רק מחמת שכך צוה השי"ת. וזהו גם בשבתה הארץ לא בכדי שיהיה יפה להוציא הזרע אלא שבת לה' מחמת צווי השי"ת.

שש שנים תזרע שדך וכו' ואספת את תבואתה (כה, ג) קודם שגלו ישראל היה עליהם צרות דכתיב (דברים כה, ל) כרם תטע ולא תחללנו כי האויבים יאספו אצלם. אבל אם תשמרו מצות שמיטה תאסוף את תבואתה ולא יחסר דבר.

שש שנים תזרע שדך וגו' ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ (כה, ג-ד) צריך לדקדק למה יצוה ה' על העבודה בשש שנים, אלא להורות שענין השמיטה הוא כמו קדושת שבת אשר מיניה מתברכין כל שיתא יומין (זה"ק) ואם יחללו את השבת אין להם מה לעבוד בימי החול. כמו כן בקדושת השמיטה בשביתת הארץ. ולזה הזהיר השי"ת שש שנים תזרע וגו' אימתי כאשר בשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ. (אור התורה)

ויובל היא קדש תהיה לכם מן השדה תאכלו את תבואתה (כה, יב) יש לפרש על דרך אמרת חז"ל (שבת לב) עתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות וכלי מילת ולא יצטרך לשחינה רקידה לישא ואפיה. וזה שאמר: מן השדה תאכלו את תבואתה דהיינו הגלוסקאות.

אל תונו איש את אחיו (כה, יד) להלן בפסוק יז אמר איש את עמיתו. ויראה דאיש את אחיו מכוון אל קרובו ואחיו המתעסקים בעסקים וירושות ומתנות ויש חשש שיתיר לעצמו להונותם הונאת ממון על כן הזהירה התורה באחיו משא"כ להלן מיירי באונאת דברים שאינו שייך כל כך בקרובים אלא ברחוקים על כך נאמר איש את עמיתו.

ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלקיך וגו' (כה, יז) כשהיצר מסית את האדם להונות חבירו והוא מתגבר על פיתוי היצר עי"ז הוא עצמו מגיע ליראת שמים כי כשאדם מתגבר על היצר שברו להיות ירא שמים כפשוטו.

ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלקיך כי אני ה' אלקיכם (כה, יז) שלא תאמר כיון שיש כח בידך לעשות רע לחבירך מהסתם כך הוא רצוני יתב"ש והשם עוזר לכן אעשה כן, כאילו הוא רצון של מעלה לא כך הוא, כי אני ה' אלקיכם, כי אני אלקים של שניכם כמו שאני רוצה להטיב לך כך אני רוצה טובת חבריך. (שפת אמת - ברעזאן)

ועשיתם את חוקתי ואת משפטי תשמרו ועשיתם אותם וישבתם על הארץ לבטח ונתנה הארץ פריה ואכלתם לשובע וישבתם לבטח עליה (כה, יח-יט) כפלות הלשון בא לפרש על פי דאיתא באבות (פ"ד מ"ט) כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימו מעושר. וזה כאשר ועשיתם את חוקתי מתוך בטחון בהשי"ת כמש"כ וישבתם על הארץ לבטח. אז יהיה שכרכם שתקיימו את התורה מעושר כמש"כ וישבתם לבטח עליה מתוך עושר. (שובע שמחות)

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א



המשק שיחת הרא"ש זיע"א ז' ניסן תשל"ה ה'תשנ"א ע"מ א.א.

נפשי", וכשמבחין שהוא בהסגר הוא צועק: "גועלד", "הצילני". ואחר שצועק "הצילני" ונושע, באותו רגע הוא חי ביסוד נעלם מתוך הכרת היסוד שלו, כי מי הציל אותו? כח נעלם! השכל הנעלם מכל רעיון. באותו רגע הוא חי בטמיר ונעלם, כמו הרבש"ע בעצמו שהוא טמיר ונעלם. בבחינת פה אל פה אדבר בו.

כל אדם יכול להתחזק באותו רגע. הכעסן, הגנב, השודד. אם הוא רק רוצה להתחזק הוא יכול להתחזק. כי אין הקב"ה בא בטרוניה עם בריותיו, ובהכרח הוא שולח לו סיבה להחליש את הרע, אז הוא מבחין שהמידה הרעה כבר לא בוערת בו. וכאשר הוא מקבל את כח הבחירה הוא מבחין שיש בו כח המחיה אותו, כי מאחר שהוא חי במידה הרעה שלו ומכיר בה, הוא מתבונן איך הצליח להתחזק? הוא מוכרח לראות שיש כח נעלם המקיים אותו, והוא מתחיל להאמין. באותו רגע אף אחד לא יכול לקחת ממנו את האמונה ולומר שאין בו כח הנעלם מכל, שהוא בעל הכרם שלו.

ו

כל אחד יכול להגיע לזה. רק שכולם מבקשים להשליך מעליהם הכל ולהיות פורקי עול, לכן הם אומרים שמדריגות אלו נועדו למשה רבינו ולדוד המלך או רבי עקיבא, אבל אנו לא יכולים להגיע לכאלו דברים נעלים.

אך הם אומרים כך רק משום ש"עבדא בהפקירא נחא ליה". הוא לא רוצה עבודה ולא רוצה עבדות לכן הוא אומר "זה לא בשבילי, זה רק בשביל הגדולים". לאמיתו של דבר כל אחד יכול להיות כמשה, אבל לא משה. כל אחד בדרגא שלו יכול להגיע לשכל הנעלם מכל

אחרי שהוא הולך לגנוב הוא נכנס חזרה לתוך האש של המידה הרעה שלו שאי אפשר לו לעמוד כנגדה. ועל כן אין הקב"ה מעניש אותו על מה שגנב כי על זה הוא לא יכול להתגבר, רק קודם לכן בשעה שניתנה לו הבחירה הוא יכול להתגבר ולבחור בטוב. ועל זה הוא נענש, על כך שבאותה שעה שיכל למנוע מעצמו מליפול שוב לטבע הגניבה הוא לא התגבר.

ה

זה שאמרנו בתחילה שכאשר האדם מתחיל בעבודה הוא נהיה טמיר ונעלם. כי האדם הזה שחי בבחינה של הבחירה, דהיינו שמכיר את היסוד שלו שאינו יכול להתחזק, והנה הוא מבחין שהוא יכול להתחזק, הוא מתחיל להבין מי הוא הפועל בו. ו"מבשרי", לפי המדריגה שלי במידה רעה שלי אינני יכול להתחזק, ואם כן איך אני מתחזק, מזה "אחזה אלוהה" - שהוא הביא לי את הסיבה. האדם הזה חי במציאות של הטמיר ונעלם המקיים אותו, בשכל הנעלם מכל רעיון, בבחינת "מה אני בורא אף אתה בורא".

ואחר שהבחין בסיבה המונעת אותו מלחטוא הוא מקבל יראת העונש, ומכחה הוא נמנע מלפעול את פעולת הרע. וכיון שיראה מביאה לאהבה, ואהבה מביאה ליראת הרוממות מאין סוף, כאשר הוא נמנע מחמת יראת העונש. האהבת הטבע נחלפת לאהבת אין סוף, ואחרי שקיבל אהבה אין סוף מתחלפת האהבה או היראה ליראת הרוממות מאין סוף.

אם כן, התכלית של האדם היא שיבחין מהו היסוד שלו, ואחר שמכיר את היסוד שלו הוא מבחין שהוא בהסגר, כמו שדוד המלך אמר "הצילני מרודפי כי אמצו ממני" הוציאה ממסגר

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א



המשך מעמ' קודם

ועל זה ביקש דוד המלך "זמותי בל יעבור פי", כשאני במדרגות הגבוהות שאין לי את הטבע הרע שלי, אין זה מכח מה שעבדתי על עצמי והגעתי למדריגה גבוהה, אלא בגלל שהרבש"ע ריחם עלי ולקח ממני את הטבע שלי שנגדו אינני יכול להתחזק. ולכן "זמותי" - אם בשעה ששלחת לי את הסיבה אני מגיע לחשוב מחשבות שאני ברום המעלה (זמותי - מלשון מחשבה, כמו "כאשר זמם"), "בל יעבור פי" - תשמור אותי שלא יעברו בפה שלי דיבורים כאלו שאני יכול להתחזק. להיפך, שאני ימשיך להיות כל הזמן בדרגא שלי, ששם הוא תיקון הנפש שלי, ושם אין רק את הקב"ה. כי כאשר האדם יודע שבתכונה שלו הוא לא יכול להתחזק, והוא גם יודע שבתכונה הזו הוא ישאר מיום היוולדו עד יום מותו, הוא מבין שמה שמחזיק אותו זה רק הסיבה שסיבת כל הסיבות שולח לו. כמו יוסף הצדיק שהתחזק וברח מפוטיפרע רק ע"י שראה את דמות דיוקנו של אביו.

דוד המלך סבר שדי לו באהבה בלי סיבה המביאה ליראה, הוא לא צריך את "דיוקנו של אביו" כדי להמנע מן החטא, ונכשל. רק בזמן שתהיה תחיית המתים תהיה אהבה בלי יראה, כי לא יהיה אז יצה"ר ולא יודקו אז לכח הזה של סיבות ויראה כדי להתחזק כנגדו. אז יהיו "צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה". כאשר יבוא המשיח ויבנה הבית השלישי ישבו איש תחת גפנו ותחת תאנתו בלי בחינה של בחירה, ממילא לא יצטרכו להתחזק, ולא יודקו לבחינת "איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק", אבל בעולם השפל הזה, שהוא עולם העשיה ועולם העבודה - צריכים לחיזוק.

המשך יבוא אי"ה

רעיון, ולהיות בבחינת "מה אני בורא אף אתה בורא". בדורו של רבי שמעון ובכל הדורות שאחריו זה לא הצליח בגלל ש"הרבה עשו כרבי שמעון ולא עלה בידם", הם רצו להיות רק כמו רבי שמעון, אבל מי שהוא לא רבי שמעון הוא יכול להיות כמו שהוא אבל לא להיות כרבי שמעון, ובגלל שהם רצו להיות בדיוק כמו רבי שמעון לכן לא עלתה בידם. אבל כל אדם בבחינה שלו ובמדריגה שלו, אם הוא חי עם היסוד שלו ומכיר שזו המידה הרעה שלו שהיא תיקון נפשו, ויודע שבדבר הזה הוא לא יכול להתחזק, כמו שדוד המלך אמר "לולי ה' עזרתה לי כמעט שכנה דומה נפשי", ורק ברגע שהרבש"ע - סיבת כל הסיבות - שולח לו סיבה, באותו רגע הוא יכול להתחזק כי אז הוא לא חי עם התכונה שלו שנגדה הוא לא יכול לעמוד. אבל גם אחר שהסיבה הזו פעלה את פעולתה לא חלפה הסכנה, כי רגע אח"כ, כשהבחירה מסתלקת מיד הוא נופל בטבע שלו של גניבה או רציחה. ואז הרבש"ע מעניש אותו. לא על מעשה הגניבה שכנגדו הוא לא יכול להתחזק, רק על הבחירה, שלא בחר בטוב מתי שיכול להתחזק, ברגע של הבחירה שהתכוונת הרעות שלו מתו, אז הוא יכל להתחזק, אולם אח"כ הוא מוכרח לחזור לטבע הרע שלו, כמו שנאמר "זרוק חוטרא אאורא אעיקרא קאי". אותו אדם שחי עם היסוד שלו, באותו רגע של הבחירה הוא מוכרח להבחין שיש כח נעלם המקיים אותו, הרי הוא יודע את מצבו, כמו שדוד המלך אמר "כי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד", ואיך אני יכול להתחזק? אין זה אלא כח הנעלם המקיים אותי.

המשך פנינים יקרים

וישבתם לבטח עליה (כה, יט) מעם השמיטה להורות על אמונה ובטחון כך שהשמיטה יועיל גם מכל פגע ושוודדין בשכר הבטחון, ולא רק בערך השמיטה.

והארץ לא תמכר לצמיתות כי גרים ותושבים אתם עמדי (כה, כג) הלשון גרים והלשון תושבים צריכים בירור, ונראה רמז הבטחה שגם בגלות תדעו שהארץ לא תמכר לצמיתות גם כשיד גויים שולטים בה בעוה"ר, כי הדבר נוגע אלי שמשכני רק בתוכה הן כשאתם גרים והן כשאתם תושבים אתם עמדי ממילא לא שייך צמיתות כי צורך גבוה הוא.

וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו (כה, לה) פרש"י והחזקת בו אל תניחיהו שירד ויפול ויהיה קשה להקימו אלא חזקהו בשעת מוטת היד, למה זה דומה למשאווי שעל החמור עודהו על החמור, תופס בו ומעמידו נפל לארץ חמשה אין מעמידין אותו עכ"ל. אנו רוצים שהגאולה תהיה באחשינה שלא תהיה הגאולה בעת שתפסק הנפילה אלא בעודה נופלת יקימנה. כאמור הרחמן הוא יקים את סוכת דוד הנופלת - בעודה נופלת. מכאן שעיקר קירוב הגאולה בא מהקמת העני באמצע נפילתו בשעה שמוטה, בכח הצדקה הקב"ה יקימנו מאמצע הנפילה כנ"ל.

וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו וכו' (כה, לה) וצ"ב מאי והחזקת הוי ליה לכתוב וחזקת, ונראה לפרש על פי באור הכתוב (דברים יד) עשר תעשר ואמרינן עשר בשביל שתתעשר, הרמז בזה אם השמאל ואימנה כלומר אם הנקודה בשין משמאל תעשר ואימנה תעשר מלשון עשירות וכו'. וזהו והחזקת בו כלומר תעשה חזק בהעני שע"ז יהיה לך חזק בממונך וכו'.

וכי ימוך אחיך וגו' והחזקת בו וגו' אל תקח מאתו נשך ותרבית ויראת מאלקיך וגו' (כה, לה-לו) בשלשה נושאים מזהיר הקב"ה על הצדקה האחד והחזקת בו לפי הצורך, ואם תלזה אותו האזהרה אל תקח ממנו נשך ותרבית. ואם תאמר אקח מאתו נשך ותרבית ואתן לו בטוב עין ולא יודע הדבר לשום אדם כי אם בין הלזה למלזה, לזה אמר ויראת מאלקיך דייקא. וזה דייק בלשון "מאתו" רצה לומר שאין שום אדם ביניהם רק אתה והוא.

אני ה' אלתיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים לתת לכם את ארץ כנען להיות לכם לאלקים (כה, לח) עונש הריבית הוא מחמת מעוט אמונה בהש"ת ובטחנו בממונו. והנה הכתוב אומר והארץ אשר אתה בא שמה לרשתה לא כארץ מצרים היא וכו' והוא שארץ מצרים מקום נהרות ויאורים רחוק ממנו האמונה מהש"ת והרבה בכשפים, לא כן ארץ ישראל למטר השמים תשתה מים וכו' על כן תתרבה בו האמונה בהש"ת וזהו באזהרה אני ה' אלתיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים המלאה כשפות שמכחישה פמליא של מעלה. אלא לתת לכם ארץ כנען מתוך מטרה להיות לכם לאלקים בהשגחה הפרטית כנגד הטבע. ובהלואת חנם ונתינת הצדקה לעניים כאמור "כי בגלל הדבר הזה יברכך", (דברים טו, י) ובהיפוכו שמרבה בנשך נכסיו מתמוטטין, לכך הזכיר יציאת מצרים.

לא תרדה בו בפרך ויראת מאלקיך (כה, מג) כלומר לא תמשול בו ב"פה רך" על ידי שתדבר ותדבר עמו רכות ליקח לבבו אליך, כי אם ויראת מאלקיך על ידי זה תמשול בו, להביאו לדבקות ה' בקיום התורה והמצוות.

יו"ל ע"י מערכת החברותא רח' עדני 3 ירושלים

5829688 - 02 פקס: 5325477 - 02

מייל: av5829688@gmail.com ת.ד. 5080 ירושלים



לעילוי נשמת מוה"ר ר' אשר ב"ר אריה מרדכי זצ"ל זי"ע

